

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกลไก สำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่ พร้อมต่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งแรงกดดัน ภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายใน ประเทศที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นการผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องสอดคล้อง และตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและบริบทการพัฒนาของประเทศ หากพิจารณาจะพบว่า มีสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญ โดยแบ่งเป็น สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก อาทิ 1) การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดด การเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตแห่งสรรพสิ่ง (Internet of Things) ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไปโดยฉับพลันเช่น 2) การรวมตัวเป็น ประชาคมอาเซียน ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ 3) การเข้าสู่วิกฤตสังคมสูงวัย ประกอบกับอัตราการเกิดที่ลดลง ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ และการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติมากขึ้น 4) การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรง การขยายตัวของอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประมาณค่ามิได้ ส่วนสถานการณ์และแนวโน้มภายใน อาทิ 1) คุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัย ปัจจัยที่ส่งผลส่วนหนึ่งมาจากการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถเตรียมพร้อมและพัฒนาคนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแต่ละกลุ่มวัย 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ปัจจุบันคนไทยขาดคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และจิตสาธารณะ มีค่านิยมที่ยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคม ส่วนรวม รักสนุกและความสบายขาดความอดทน วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าความดี มีคุณธรรม 3) การวางแผนเพื่อรองรับประเทศไทย 4.0 มีการจัดทำแผนระดับชาติที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุ ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนา คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้วและ

สร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2560 สืบค้นจาก <http://123.242.159.135/2558/files/pdf/yut-chart20.pdf>)

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ปัจจัยในการผลิตและแข่งขันกำลังเปลี่ยนไปเป็นปัจจัยที่ไม่อาจจับต้องได้มากขึ้น เช่น ความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการค้าข้ามประเทศที่อาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อ ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์กรสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโต และการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน สภาการณดังกล่าวไม่ได้จำเพาะอยู่แต่ในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น การบริหารกิจการที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์นี้จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในการทำให้กิจการดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม และกระทบกระเทือนไปทุกกิจการไม่ว่าด้านด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพจึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์เพื่อการศึกษาเกิดคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2553)

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปทุกด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาประเทศนั้นต้องอาศัยคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ หน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาให้คนในชาติ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้มีความเจริญก้าวหน้า ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 8 และ มาตรา 9 ได้กำหนดให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาที่มีเอกภาพด้านนโยบาย และความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรจากความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการคือ กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับดูแลใช้การกระจายอำนาจ ในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

การพัฒนาคนให้มีความสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน การให้การศึกษาแก่เด็ก หรือ เยาวชนในชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งมี

คุณธรรม มีทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ เป็นพลเมืองที่ดี และสังคมยอมรับนั้น จะช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ตลอดจนทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนั้นการศึกษายังช่วยคนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นหลักอันเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ การพัฒนาประเทศและสังคมก็ย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว และได้ผลที่แน่นอน รวดเร็ว และก้าวไปอย่างยั่งยืน ส่งผลให้คนในชาติมีจิตสำนึก ทักษะ ความคิด ทักษะคิด และพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 อันส่งผลให้สังคมและประเทศเกิดความมั่นคงด้วยการพัฒนาคนด้วยการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารดำเนินการจัดการการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครูซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแลเป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิตและมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี จำต้องอาศัยสถานการณ์สนับสนุนหลายอย่าง ในการจัดการเรียนรู้ครูจะต้องหาทางให้นักเรียนได้ผ่านประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด (จันทร์านิ สงวนนาม, 2553) การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสำคัญคือ เป็นระบบและวิธีการที่ผู้เรียนควรเรียนรู้และจัดการด้วยตนเอง จนเป็นรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง การบริหารจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียน ถ้าต้องการให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ต้องช่วยกันหาแนวคิด เทคนิค และทักษะการเรียนรู้แบบต่าง ๆ มาพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางการเรียนรู้จนสามารถพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับทั้งจากในและนอกห้องเรียนจนมีรูปแบบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้เครื่องมือการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553; สมาน อัสวภูมิ, 2557; สมเกียรติ อินทสิงห์, 2559)

คุณภาพผู้เรียน เป็นผลผลิตของสถาบันการศึกษาที่เป็นไปตามกำหนดมาตรฐานหรือลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการสร้างคุณค่าและความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการชุมชน (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2552; สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2547) ซึ่งคุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อผลที่เกิดกับผู้เรียน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนในงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงเฉพาะด้าน มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2560)

คุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวาง เพราะ ถือว่า เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แต่มุมมองในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาเพื่อสามารถตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีทั้งผู้รับบริการการศึกษา ซึ่งได้แก่ ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน นั้นอาจแตกต่างกันไปตามบริบท ความเชื่อหรือกระบวนทัศน์ ในการพัฒนาในแต่ละยุคสมัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และจะต้องสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยความรับผิดชอบ ทั้งในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ หลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผล ผู้เรียน การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับทักษะ 3 ทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎี ทางการบริหาร การศึกษา การเรียนรู้และการสอนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (รัตนา ดวงแก้ว, 2554)

การยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ซึ่งปัจจุบันกำลังประสบปัญหาด้านคุณภาพอย่างรุนแรง ดังที่สะท้อนให้เห็นจากคะแนนสอบที่ตกต่ำของเด็กไทยในการทดสอบในระดับนานาชาติ เช่น PISA การปฏิรูปการศึกษารั้งใหญ่นั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินไปอย่างถูกทิศทางบนพื้นฐานของข้อมูล และหลักฐานทางวิชาการ (ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์, 2555) จากผลการประเมินนักเรียนตามโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ที่มีประเทศสมาชิก OECD และประเทศนอกกลุ่มสมาชิก OECD ซึ่งเรียกว่า ประเทศร่วมโครงการ (Partner Countries) มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการหาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาให้แก่ประเทศสมาชิกในโครงการ โดยมุ่งให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบายและผู้ปฏิบัติ อีกทั้งยังให้ข้อมูลแก่รัฐบาลเพื่อใช้พิจารณาประกอบการจัดการศึกษา ผลการศึกษาของ PISA จะบอกให้ทราบว่าระบบการศึกษาได้ เตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนที่จะดำเนินชีวิตและมีส่วนสร้างสรรค์สังคมมากน้อยเพียงใด และ PISA ยังให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอีกด้วย

PISA ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากเป็นตัวแทนของประชากร ใน PISA 2015 มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอายุ 15 ปี ประมาณ 540,000 คน จาก 72 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ สำหรับประเทศไทย มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 8,249 คน จาก 273 โรงเรียนของทุกสังกัด ทั้งนี้ระดับชั้นที่มีนักเรียนอายุ 15 ปี จำนวนมากที่สุดของโรงเรียนไทย ได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือ ปวช.1 ประมาณร้อยละ 70 รองลงมา คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประมาณ ร้อยละ 26 ที่เหลือเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และปีที่ 5 หรือ ปวช. 2 การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบอย่างเคร่งครัด ตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่มโรงเรียนและตามพื้นที่เพื่อให้ได้ตัวแทนกระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ผลการประเมินของประเทศไทยแนวโน้มจากการประเมิน PISA 2000 จนถึง PISA 2015 พบว่า ผลการประเมินทั้งสามด้านมีแนวโน้มลดลงแม้ว่าช่วง PISA 2009 ถึง PISA 2012 ผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์จะมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ใน PISA 2015 ทั้งสามด้านกลับมีคะแนนลดลงจาก PISA 2012 โดยการอ่านเป็นด้านที่มีคะแนนลดลงมากที่สุด รองลงมา คือ วิทยาศาสตร์ ซึ่งทั้งสองด้านลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559)

จากการศึกษาการปฏิรูปการจัดการศึกษาให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดของระบบการศึกษาของไทย คือ ผู้บริหาร ครู ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมมาแบบล้าหลังทั้งเรื่องอุดมการณ์และแนวทางการศึกษาเรียนรู้ มีการคิดแบบจารีตนิยม มุ่งรักษาสถานะภาพเดิมที่พวกตนเคยชินและได้รับประโยชน์ เน้นเรื่องการเชื่อฟัง การเคารพค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม ไม่ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งการจะสร้างพลเมืองที่มีความคิดอ่าน อุบิสัยใจคอ ทักษะและความรู้แบบใหม่ที่จะใช้งานในโลกศตวรรษที่ 21 ได้ดี เรื่องที่สำคัญคือต้องเปลี่ยนแปลงครู ให้มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัตินี้แบบใหม่ จากครูที่สอนแบบบรรยายให้นักเรียนจำประมวลความรู้เป็นการเรียนรู้แบบ สัมมนา ทดลองทำโครงการ ทำวิจัย ทำความเข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตัวเองมากขึ้น ครูเปลี่ยนจากผู้บรรยายเป็นโค้ช เป็นผู้อำนวยความสะดวก การเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น ฝึกภาคปฏิบัติ วิจัย ทำโครงการแก้ปัญหา การฝึกทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน การบริหารจัดการหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการผลิตคนที่มีความรู้และทักษะที่เป็นที่ต้องการในศตวรรษ ที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ปัญหาคุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ถ้าปล่อยทิ้งไว้โดยไม่เร่งรัดแก้ไขอย่างจริงจัง จะทำให้เด็กที่ต้องอยู่ในระบบนี้กลายเป็นเด็กด้อยโอกาสที่ได้รับการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพและต้องออกจากระบบการศึกษาในที่สุด อนาคตของเด็กกลุ่มนี้จะกลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ที่อยู่ในกลุ่มคนยากจนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูที่ต้องสอนอยู่ในโรงเรียนเหล่านี้

ก็จะกลายเป็นครูที่ขาดขวัญกำลังใจ ท้อแท้และสิ้นหวังที่ตนเองถูกทอดทิ้งให้ต้องทำงานอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนและไร้อนาคต การแก้ไขปัญหาระบบโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องคำนึงถึงความยั่งยืนและประโยชน์ของผู้เรียนและของครูทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคุ้มค่าในการลงทุนพัฒนากำลังคนของชาติในระยะยาว (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2557) จะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้เกิดขึ้นได้คือ วิธีการสอนของครูซึ่งควรออกแบบกระตุ้นผู้เรียนให้รักการเรียนรู้และมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยเหตุนี้ครูจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (สิริรัชต์ แก้วงาม, 2561)

การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ (Owings & Kaplan, 2012) ซึ่งบุคคลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้นย่อมจะส่งผลให้องค์กรชุมชนสังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศการจัดการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5 มาตรา 39 และ 40 โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งงานทางด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษา โดยตรง สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงเป็นสถานที่หรือหน่วยงานสุดท้ายซึ่งเป็นองค์การที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542; สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ, 2553 ; Marzano, Frontier & Livingston, 2005)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้กำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ให้เป็นสถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นไปตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรม มีความรู้มีทักษะมีสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เรียนรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มุ่งมั่นตั้งใจทำงานให้สำเร็จ ทำงานเป็นทีมเดียวกันและมีจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพอย่าง เป็นมืออาชีพเพื่อมุ่งไปสู่โรงเรียนคุณภาพอย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2563)

โรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ตามสภาพบริบท จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารการวัดผลการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2563 พบว่า ค่าร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชาระดับ 3 ขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ

70.82 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.33 ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการประเมินทดสอบความสามารถพื้นฐานของนักเรียนระดับชาติ (NT) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 พบว่า รายวิชาส่วนใหญ่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดจึงต้องบริหารจัดการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น (โรงเรียนบ้านปะโค, 2563)

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค มองเห็นปัญหาและตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพผู้เรียน สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น จึงต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านปะโค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ให้มีระบบ มีรูปแบบที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ เพื่อช่วยเหลือครูยกระดับคุณภาพการศึกษาตามแนวทางและเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

2.4 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

1.3 คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค อยู่ในระดับใด

2. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค ควรเป็นอย่างไร

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค เป็นอย่างไร

4. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค อยู่ในระดับใด

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และองค์การเกี่ยวกับการศึกษา ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561; Hough and Duncan, 1970; Cooper, 2011; Stacy Zeiger, 2015; Eysenck, Arnold and Meili (1972, อ้างถึงใน พัฒนาพงษ์ สีภา, 2551) ; Good (1973); Prescott (1961) ; Bloom (1976); Peter Senge (อ้างถึง สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2560) ; Thomas Sergiovanni (1994) ; อรทัย จันได (2553); วุฒิชัย ดานะ (2553); สุทธภา บุญแซม (2553); สิริสรณ์ สิริธรินทร์ (2554); ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2556); อรัญญา นามแก้ว (2558); ไพศาล หวังพานิช, (2556); สุดา บุญมาก (2559); อุทุมพร จามรมาน (2535 อ้างถึงใน วนิดา ดีแป้น, 2553); กัมปนาท ศรีเชื้อ (2550, อ้างถึงใน ขนิษฐา บุญภักดี, 2552); จันทมา นนทิก (2552); ขนิษฐา บุญภักดี (2552); สุพัทธ์ พิบูลย์ (2552); ศุภพงษา จันทรังษ์ (2556); ปณิดา หัสปราบ (2557); อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2558); ประหยัด อนุศิลป์ (2559); ศักดา กะหมะเตบ (2561); สุจิตตรา บัวจันทร์ (2558); อังศรา ประเสริฐสิน (2558); อรุณศิริ จันทรหล่น (2560); จิตรัตนาภรณ์ เวียงพล (2561) ได้แนวคิดการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยี 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 5) ด้านการประเมินผล การจัดการเรียนรู้

2. ขอบเขตประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย นำเสนอ เป็นระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตอนที่ 3 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 21 คน (ไม่รวมผู้อำนวยการโรงเรียน) (โรงเรียนบ้านปะโค, 2563)

ตอนที่ 4 ศึกษาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จากสถานศึกษาที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานในภาพรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ 3 ปีต่อเนื่อง ปีการศึกษา 2561-2563 จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ยกร่างรูปแบบและคู่มือรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

ตอนที่ 2 ตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค ไปทดลองใช้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 19 คน โดยความสมัครใจ

ตอนที่ 2 การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลัง การพัฒนา

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 21 คน โดยความสมัครใจ

ตอนที่ 3 ประเมินพฤติกรรมตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 19 คน โดยความสมัครใจ

ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 19 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบฯ)

ตอนที่ 2 ประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 19 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบฯ)

ตอนที่ 3 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

3. ขอบเขตระยะเวลา

ปีการศึกษา 2563-2564

1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค จากแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และองค์การเกี่ยวกับการศึกษา ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561; Hough and Duncan, 1970; Cooper, 2011; Stacy Zeiger, 2015; Eysenck, Arnold and Meili (1972, อ้างถึงใน พัฒนาพงษ์ สีกา, 2551) ; Good (1973); Prescott (1961) ; Bloom (1976); Peter Senge (อ้างถึง สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2560) ; Thomas Sergiovanni (1994) ; ורתัย จันใด (2553); วุฒิชัย ดานะ (2553); สุทธภา บุญแซม (2553); สิริสรณ์ สิทธิรินทร์ (2554); ไพโรจน์ คะเชนทร์ (2556); อรัญญา นามแก้ว (2558); ไพศาล หวังพานิช, (2556); สุดา บุญมาก (2559); อุทุมพร จามรมาน (2535 อ้างถึงใน วนิดา ดีแป้น, 2553); กัมปนาท ศรีเชื้อ (2550, อ้างถึงใน ขนิษฐา บุญภักดี, 2552); จันทมา นนทิก (2552); ขนิษฐา บุญภักดี (2552); สุพักตร์ พิบูลย์ (2552); ศุภพงษา จันทวัชร์ (2556); ปนัดดา หัสปราบ (2557); อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2558); ประหยัด อนุศิลป์ (2559); ศักดา กะแหะเตบ (2561); สุจิตตรา บัวจันทร์ (2558); อัจฉรา ประเสริฐสิน (2558); อรุณศิริ จันทร์หล่น (2560); จิตรตนาภรณ์ เวียงพล (2561) ได้แนวคิดการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยี 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 5) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

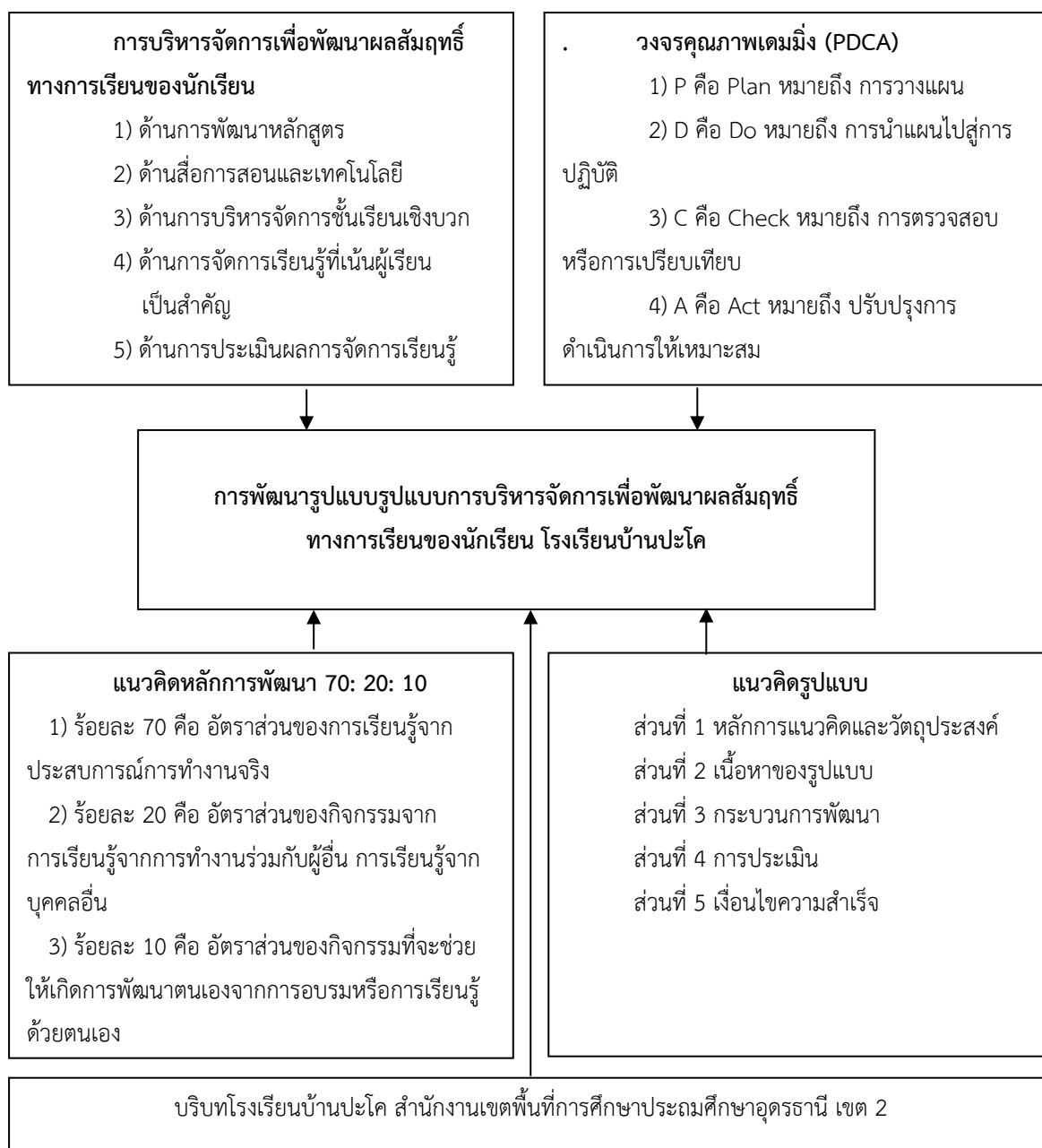
2. วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วย ฮิโตชิ คูเมะ, 2540; ปิรทรรศน์ พันธบุรณกร , 2545; สมาน อัสวภูมิ, 2541; สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2554; Deming, 1995 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) P คือ Plan หมายถึง การวางแผน 2) D คือ Do หมายถึง การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ 3) C คือ Check หมายถึง การตรวจสอบหรือการเปรียบเทียบ และ 4) A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม

3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ ประกอบด้วย ทิศนา ขัมมณี, 2546; ชีระ รุญเจริญ, 2553; Keeves, 1988 องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการแนวคิดและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

4. แนวคิดหลักการพัฒนา 70: 20: 10 จาก อาภรณ์ ภูววิทยพันธ์, 2559; Lombardo และ Eichinger, 1996; Jennings และ Heijnen, 2015 ประกอบด้วย 1) ร้อยละ 70 คือ อัตราส่วนของการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานจริง 2) ร้อยละ 20 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมจากการเรียนรู้

จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จากบุคคลอื่น และ 3) ร้อยละ 10 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านตนเองจากการอบรมหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างเป็นรูปธรรมตามระยะเวลาและสภาพบริบทประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ส่วนที่ 4 การประเมินผล และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค หมายถึง การพัฒนารูปแบบเป็นการปรับปรุง และการพัฒนาและนำเสนอรูปแบบที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ 2) การศึกษาแนวทางที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดี 3) ร่างและพัฒนารูปแบบ และ 4) ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

3. การบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรในกระบวนการ ดำเนินงาน การจัดระเบียบ ทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารดำเนินการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูซึ่งครูจะต้องจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแลเป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านปะโค ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยี 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 5) ด้านการประเมินผล การจัดการเรียนรู้

4.1 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์และกิจกรรมทั้งหลายที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการบริหารและพัฒนาหลักสูตร นำมาจัดทำแผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา สำหรับเตรียมพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปะโค

4.2 สื่อการสอนและเทคโนโลยี หมายถึง สิ่งที่ครูสร้างขึ้นหรือเลือกใช้เป็นตัวกลางในการสอน ซึ่งส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ ผู้เรียนมีความตื่นตัว ด้วยสื่อและเทคโนโลยีมีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็วเป็นผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมของโรงเรียนบ้านปะโค

4.3 การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความสามารถความชำนาญในการใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่มีอยู่ในการจัดการชั้นเรียนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางกายภาพและทางจิตใจหรือกล่าวว่าเป็นบรรยากาศเชิงบวก ด้วยสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมการสร้างกฎระเบียบและการดำเนินการที่ทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการในชั้นเรียนของโรงเรียนบ้านปะโค

4.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง วิธีการซึ่งช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนหาความรู้ ผ่านสื่อและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ซึ่งต่างจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั่วไปที่เน้นให้เด็กศึกษาหาความรู้จากการสอนของครูโดยตรง แนวการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้เกิดขึ้นจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ตามความต้องการของตนเองของโรงเรียนบ้านปะโค

4.5 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การรวบรวมข้อมูล หรือสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึกวิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้แปลผล หรือเปรียบเทียบกับเป้าหมายมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครูของโรงเรียนบ้านปะโค

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง ผลผลิตของโรงเรียนบ้านปะโค ที่เป็นไปตามกำหนดมาตรฐานหรือลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการสร้างคุณค่า และความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการชุมชน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

6. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่มีการปฏิบัติในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

7. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

8. ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านปะโค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประโยชน์ที่จะได้รับ ดังนี้

1.7.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค ไปใช้ในศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศและยกย่องรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค

1.7.2 ได้รู้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค สำหรับนำไปใช้ในการบริหารและปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

1.7.3 ได้ทราบผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค สำหรับปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องตามบริบทสถานศึกษา

1.7.4 ได้ทราบผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านปะโค สำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์สอดคล้องกับสภาพบริบทยิ่งขึ้น

1.7.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ได้